

2020-03-10

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss: Promemorian *Språkplikt – Deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd*

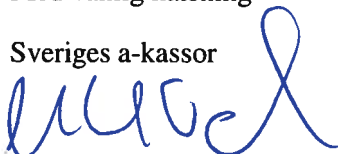
Sveriges a-kassor har av Socialdepartementet givits möjlighet att yttra sig över denna promemoria.

Sveriges a-kassor erfar att det är relativt vanligt att personer som uppbär ersättning från a-kassan deltar i grundutbildning i svenska (SFI). Detta tyder på att det finns ett behov, även hos dem som kvalificerat sig för ersättning från a-kassan, att delta i sådan undervisning. Möjligheten att delta i utbildning under tid när ersättning lämnas regleras i 10 § lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och 14 – 16 §§ förordning (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring. Det finns ingen särskild reglering för SFI jämfört med annan utbildning. Möjligheten att delta i utbildning är en undantagssituation och normalt begränsad till halvfart i 20 veckor. Sveriges a-kassor har tidigare i skrivelse till Arbetsmarknadsdepartementet (november 2015) framfört att det kan ifrågasättas om arbetslöshetsförsäkringens begränsade möjligheter till studier fungerar bra i omställningen för den som är i behov av att delta i SFI.

Sveriges a-kassor har inget att erinra mot förslaget i övrigt.

Med vänlig hälsning

Sveriges a-kassor

Harald Petersson

Ordförande

Bilagor

A-kassornas remissvar

Sveriges a-kassor

Besök: Östgötagatan 90
116 64 Stockholm

Post: Box 11116,
100 61 Stockholm
Tel: 08 555 138 00

info@sverigesakassor.se
www.sverigesakassor.se
Orgnr 802006-9582

Referens
Inga-Lill Andersson
Tel: 08 4633162
Email: inga-lill.andersson@alfakassan.se

Sveriges a-kassor
Box 1110
111 81 Stockholm

Remissyttrande: Språkplikt – deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd

Alfa-kassan har inget att erinra mot att socialtjänsten i vissa fall inför ett krav om så kallad språkplikt.

Alfa-kassan ställer sig positiv till att utredningen beaktat att det i normalfallet inte är möjligt att studera med arbetslöshetsersättning samt att utredningen anser att detta bör beaktas vid bedömningen av behovet av att delta i undervisning i svenska för att anses stå till arbetsmarknadens förfogande.

Alfa-kassan instämmer i att den enskilde inte ska riskera att förlora sin arbetslöshetsersättning på den grunden att det för att beviljas försörjningsstöd krävs att han eller hon deltar i grundutbildning i svenska.

Sundbyberg den 27 februari 2020

A handwritten signature in blue ink that reads "Inga-Lill Andersson".

Inga-Lill Andersson
Kassaföreståndare

a-kassa
BYGGNADS

seko
A-KASSAN FÖR SERVICE
OCH KOMMUNIKATION

Vårt datum

2020-02-05

Ert dnr

Föreståndarmeddelande 06/20

Handläggare

Anders Wickander

Sveriges a-kassor

info@sverigesakassor.se

Synpunkter från Byggnads och Sekos a-kassor på promemoria från Socialdepartementet om språkplikt

Vi har getts möjlighet att lämna synpunkter på ett förslag att föra in ett tillägg i socialtjänstlagen om att den som söker försörjningsstöd vid behov ska delta i grundutbildning i svenska för att anses stå till arbetsmarknadens förfogande. Vi har inga invändningar mot förslaget, som är en kodifiering av en redan existerande rättspraxis. Vi vill dock kommentera och delvis invända mot det som står i promemorian om arbetslöshetsersättning.

Arbetslöshetsersättning och försörjningsstöd

Av promemorian kan utläsas att ca 40 000 personer, vilket utgör 17 procent av samtliga vuxna mottagare av försörjningsstöd, får stöd på grund av otillräcklig ersättning i samband med arbetslöshet.

Det är olyckligt att det ekonomiska skydd som arbetslöshetsförsäkringen ska ge, under en rad år har urholkats till den grad att ett stort antal ersättningstagare ser sig tvungna att söka kompletterande ekonomiskt stöd från socialtjänsten. Visserligen pågår en utredning av en ny arbetslöshetsförsäkring som ska ge fler arbetslösa rätt till ersättning (Dir. 2018:8, En ny arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster), men i ett tilläggsdirektiv (Dir. 2019:34) har utredningen fått i uppdrag att utreda hur ersättningen från den nya arbetslöshetsförsäkringen ska trappas ned tydligt i takt med arbetslöshetens längd. Risken är att den nya och bättre arbetslöshetsförsäkringen istället blir en ny och sämre försäkring. Vi anser att det skulle vara olyckligt.

Grundprincipen i en arbetslöshetsförsäkring måste vara att den som är försäkrad och som uppfyller försäkringsvillkoren, står till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söker jobb, ska få en ersättning som går att leva på, oavsett hur länge arbetslösheten pågår. Man kan inte lasta den enskilde för att matchningsprocessen på arbetsmarknaden fallerar.

Arbetslöshetsersättning och utbildning i svenska

I promemorian konstateras att den som uppbär arbetslöshetsersättning i regel får anses ha en så god anknytning till arbetsmarknaden att någon svenskundervisning i normalfallet inte ska behövas. Det här är en beskrivning vi inte känner igen. Vi har många arbetslösa medlemmar som arbetat på den svenska arbetsmarknaden tillräckligt länge för att uppfylla

a-kassa
BYGGNADS

seko
A-KASSAN FÖR SERVICE
OCH KOMMUNIKATION

ett arbetsvillkor och ha rätt till ersättning från a-kassan och som ändå har bristfälliga eller till och med obefintliga kunskaper i svenska.

Dessa ersättningstagare påbörjar svenskundervisning under sin arbetslöshet. Det är ofta Arbetsförmedlingen som ser till att den enskilde får börja sfi (svenska för invandrare) hos någon utbildningsanordnare via kommunen. Trots att samtliga aktörer är överens om att den enskilde behöver denna undervisning för att förbättra sina möjligheter på arbetsmarknaden, är den enda försörjning som står till buds under studietiden ersättning från a-kassan.

Möjligheterna att få arbetslöshetsersättning under tid då den enskilde studerar är små, vilket också konstateras i promemorian. Huvudregeln i 10 § lag om arbetslöshetsförsäkring säger att den som deltar i utbildning inte kan få ersättning. Det finns dock ett antal undantag i förordning om arbetslöshetsförsäkring (FALF). Det undantag som kan bli aktuellt vid svenskundervisning är regleringen om deltidstudier i 15 § FALF. Den stadgar att en sökande som studerar max 50 procent av heltid under vissa förutsättningar kan få ersättning i 20 veckor.

Problemet vi stöter på i dessa ärenden är att studieanordnarna i många fall varken har någon fastställd längd eller omfattning på studierna. Vi får ofta beskedet att den enskilde ska studera så mycket den förmår tills hen har tillräckliga språkkunskaper. Det innebär att den sökande inte kan styrka att förutsättningarna för att få ersättning under studietiden enligt 15 § FALF är uppfyllda. Resultatet blir i många av dessa ärenden att a-kassan tvingas avslå den sökandes ersättningsanspråk under studietiden, varpå denne står helt utan försörjning, trots att alla är överens om det goda i att den sökande förbättrar sina svenskunskaper.

Den beskrivna situationen är inte önskvärd. Regleringen i arbetslöshetsförsäkringen av möjligheten att få ersättning under studietid är inte avpassad för hur grundutbildning i svenska i många fall bedrivs. Det vore önskvärt med en förändring så att arbetslösa med behov av svenskundervisning inte blir av med sin arbetslöshetsersättning när de påbörjar en sådan utbildning. Man kan tänka sig två vägar att gå. Man skulle kunna särreglera rätten till arbetslöshetsersättning under grundläggande svenskundervisning i FALF. Man skulle också kunna tänka sig att dessa personer ges rätt till någon annan ersättning under studietiden, till exempel aktivitetsstöd eller etableringsersättning.

Vi är medvetna om att en lösning av det beskrivna problemet är en fråga för arbetsmarknadsdepartementet och inte socialdepartementet, men eftersom förslaget i promemorian troligen kommer att medföra en liten ökning av antalet personer som mister sin arbetslöshetsersättning på grund av grundutbildning i svenska, vill vi ändå passa på att adressera problemet till regeringskansliet med förhoppning om en lösning.

För Sekos och Byggnads a-kassor

Anders Wickander

AK 20-024

Sveriges a-kassor
Box 1110
111 81 Stockholm

Kommunals a-kassas yttrande över promemorian: Språkplikt – Deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd

Sveriges a-kassor har getts möjlighet att lämna synpunkter på promemorian *Språkplikt – Deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd*.

Kommunals a-kassa synpunkter riktar in sig på de delarna där förslaget kan komma att påverka en enskild som uppstår arbetslöshetsersättning. Vi är inte helt eniga med utredningen gällande ett par uttalanden.

Att stå till arbetsmarknadens förfogande – otydlighet i begreppet

I promemorian anføres att kravet stå till arbetsmarknadens förfogande historiskt har en nära motsvarighet i de krav som kan ställas på den som får sin ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Vid införandet tydliggjordes att det så långt som möjligt ska råda samstämmighet mellan villkoren i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) och förutsättningarna för rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453) (SoL). Men med tanke på att ekonomiskt bistånd utgör det yttersta skydds nätet i trygghetssystemen kan och ska inte en fullständig samstämmighet med ALF uppnås.

Utredningen menar att det med lagändringen blir mer tydligt för den enskilde vad som inbegrips i att stå till arbetsmarknadens förfogande. Ett tydliggörande i skyldigheten att vid behov delta i grundutbildning i svenska för att ha rätt till försörjningsstöd. Det kan visserligen Kommunals a-kassa vara beredd att hålla med om såvida fokus enbart är på SoL. Det är dock tydligt att lagförslaget kommer att innebära en mindre samstämmighet mellan begreppen i de olika lagstiftningarna då det inte ställs samma krav på den enskilde vid arbetslöshet. Kommunals a-kassa ser en risk med att begreppet blir mindre samstämmigt och att det kan leda till otydlighet för den enskilde.

Möjligheterna till grundutbildning i svenska jämsides med arbetslöshetsersättning

Utredningen menar att ”en enskild som får arbetslöshetsersättning bör mot bakgrund av de villkor som ställs för att beviljas sådan ersättning i regel anses ha en god anknytning till arbetsmarknaden. Detta bör beaktas vid bedömningen av behovet av att delta i undervisning i svenska för att anses stå till arbetsmarknadens förfogande. Vidare är det i normalfallet inte möjligt att studera med arbetslöshetsersättning. Den enskilde skulle därför riskera att förlora sin arbetslöshetsersättning om det för att beviljas försörjningsstöd krävdes att han eller hon deltar i grundutbildning i svenska. I detta sammanhang kan inte vikten av samverkan mellan socialtjänsten och Arbetsförmedlingen nog understrykas inför beslut om insatser för den enskilde.”

Kommunals a-kassas erfarenhet är att önskan om att få studera grundutbildning i svenska jämsides med arbetslöshetsersättning är stor för de medlemmar som anser sig ha behovet trots att kraven för rätt till arbetslöshetsersättning har uppfyllts. Anknytningen till arbetsmarknaden varierar stort i gruppen ”arbetslösa med arbetslöshetsersättning” och mellan a-kassornas medlemmar. Möjligheterna för den enskilde att delta i grundutbildning i svenska för den som uppstår arbetslöshetsersättning är begränsad och inte självklar. Huvudregeln är att den som deltar i utbildning inte har rätt till ersättning. Det finns dock undantag att studera på deltid med arbetslöshetsersättning under maximalt 20 veckor enligt 15 § förordning (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring.

Kommunals a-kassa anser att det hade varit önskvärt med en större tillgänglighet med deltagande i grundutbildning i svenska i ALF. Möjligheterna till grundutbildning i svenska måste underlättas för våra medlemmar.

På samma sätt som utredningen ser vi att språkstudier är en viktig del för att komma in på arbetsmarknaden och även får återgång i arbete. Det kan då tyckas märkligt med två lagstiftningar med så diametralt olika krav/möjligheter till grundutbildning i svenska.

Detta yttrande har beslutats av styrelsen för Kommunals a-kassa. I ärendets beredande har försäkringspecialisten Maria Kilander deltagit.

Stockholm den 27 februari 2020

Per Holmström
Ordföranden

Sveriges a-kassor
Att: Tomas Eriksson

Remiss: Språkplikt – deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd

Akademikernas a-kassa har granskat förslaget utifrån dess påverkan för den som är arbetslös och får både arbetslöshetsersättning och försörjningsstöd.

Enligt förslaget införs ett tillägg i socialtjänstlagen som innebär att socialtjänsten vid behov kan kräva att en person deltar i svenska för invandrare (SFI) för att ha rätt till försörjningsstöd, en s.k. språkplikt. Ändringen tar sikte på den grupp som har behov av kunskaper i svenska för att få arbete men som inte själva väljer att delta i svenska för invandrare (SFI). Arbetslöshetsförsäkringen har begränsningar för hur en utbildning ska vara utformad för att utbildningen ska kunna kombineras med arbetslöshetsersättning. Utbildningen får omfatta maximalt 20 veckor och ha en studietakt på deltid (50%). Sveriges kommuner har en skyldighet att erbjuda (SFI) i en omfattning om minst 15 timmar per vecka. Många kommuner anser att deltagande i SFI på 15 timmar per vecka innebär att man studerar på heltid, senast prövat av Förvaltningsrätten i mål nr 5700-18 meddelad den 20 februari 2020. Detta innebär att det ofta är svårt att delta i SFI för en arbetssökande som får arbetslöshetsersättning. Vår erfarenhet är att den som redan har arbetslöshetsersättning inte erbjuds aktivitetsstöd för deltagande i SFI.

Förslaget ger socialtjänsten en möjlighet att kunna ställa krav på deltagande i SFI. Själva lagändringen, att det ska vara möjligt att ställa krav på undervisning i svenska, har Akademikernas a-kassa inget att invända emot. Förslaget förutsätter att socialtjänsten inte ser något behov av att kräva deltagande i undervisning för sökande som har beviljats arbetslöshetsersättning. Skälet till detta skulle vara att den som har arbetslöshetsersättning redan har en förankring på arbetsmarknaden och därför inte skulle behöva utbildning i svenska. Vår erfarenhet är däremot att arbetssökande har en stor vilja att delta i SFI för att lättare kunna få arbete. Även om man har haft ett arbete under sex månader och på så sätt har rätt till arbetslöshetsersättning så kan det ändå finnas stora behov av att lära sig svenska för att få en större möjlighet till arbete. Arbetsmarknaden blir begränsad om man bara blir hänvisad till arbeten där det är möjligt att helt klara sig på sitt modersmål alternativt engelska. Förslaget innebär att den som bara har försörjningsstöd får en möjlighet eller skyldighet att studera svenska medan den som även har arbetslöshetsersättning fråntas denna möjlighet. Eller i vart fall har det i begränsad omfattning.

Deltagande i SFI ger inte rätt till studiestöd. Undervisningen ska vara individuellt utformad för att passa elevens förutsättningar. Det finns krav på att utbildningen anpassas efter andra aktiviteter som eleven har ex arbete. Akademikernas a-kassa anser att det finns skäl att inte

betrakta SFI som en reguljär utbildning utan mer som ett led i arbetssökandet. Att sökande under deltagande i SFI samtidigt söker och antar arbete ska, på samma sätt som för andra arbetslösa, kontrolleras av Arbetsförmedlingen. Främst genom att sökande månadsvis redovisar sina aktiviteter i sin aktivitetsrapport. Att ställa krav på de som inte vill delta i SFI är säkert bra men det innebär inte att man inte kan ge de som vill delta en möjlighet att göra detta, även om de har arbetslöshetsersättning.

Vi upplever idag ett problem med att den som vill delta i SFI för att öka sina chanser till arbete ofta nekas, vidare att det kan bli fråga om att återkräva felaktigt utbetald ersättning till den som inte har förstått att deltagandet har varit ett hinder för ersättning.

Akademikernas a-kassa har inget att invända mot föreslagen lagändring men vi ser att fler har ett behov och en önskan om att få delta i SFI. Vi skulle därför gärna se en ändring som innebär att deltagande i SFI är möjligt inte bara som ett krav för den som inte vill utan även för den stora grupp som vill lära sig svenska men som råkar ha både arbetslöshetsersättning och försörjningsstöd eller bara arbetslöshetsersättning.

Akademikernas a-kassa

Anna Glennert
Försäkringsansvarig

Sveriges a-kassor
Box 111 16
100 61 Stockholm

Datum
2020-02-27

Remiss Språkplikt – Deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd

STs a-kassa har fått möjlighet att lämna synpunkter på promemorian Deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd. Promemorian föreslår att det i socialtjänstlagen införs en språkplikt med innebörden att den enskilde vid behov ska delta i grundutbildning i svenska för att anses stå till arbetsmarknadens förfogande.

Förslaget kommer inte att påverka det regelverk a-kassorna tillämpar. STs a-kassa har därför inga synpunkter på förslaget som sådant.

Övriga kommentarer

Tillräcklig kunskap i språket bör anses vara en av de viktigaste förutsättningarna för ett lyckosamt arbetssökande och för att bli anställningsbar. Det gäller även den som har haft ett arbete och kvalificerat sig för arbetslöshetsersättning.

A-kassan anser att brister i språket i första hand bör vara en del av den arbetsmarknadspolitiska bedömningen Arbetsförmedlingen gör. Brister i svenska språket bör därför lämpligen avhjälpas via deltagande i arbetsmarknadspolitiska program. Med en sådan hantering riskerar inte den enskilde att förlora en ersättning (arbetslöshetsersättningen) när denne vidtar nödvändiga åtgärder för att bli mer anställningsbar.

A-kassan anser därför att de som har ett behov av sfi och som har rätt till arbetslöshetsersättning ska genomgå utbildning via deltagande i arbetsmarknadspolitiska program.

STs arbetslöshetskassa

Martin Alexandersson

På uppdrag av styrelsens arbetsutskott

2020-01-30

Synpunkter på promemorian "Språkplikt – Deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd"

Pappers a-kassa har fått möjlighet att lämna synpunkter på promemorian "Språkplikt – Deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd". Då vi bedömer att promemorian inte har några lagförslag som berör arbetslöshetsförsäkringen i sak så har vi inget att invända mot utredningen.

Kristian Englund

Biträdande Kassaföreståndare & Försäkringsansvarig

Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa

Sveriges a-kassor
Box 1110
111 81 Stockholm

Yttrande över departementspromemorian ”Språkplikt – Deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd”

Unionens a-kassa har getts möjlighet att yttra sig över departementspromemorian ”Språkplikt – Deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd”. Unionens a-kassa har inget att erinra mot förslaget på ändring i socialtjänstlagen men vill uppmärksamma lagstiftaren på att det kan uppstå krockar mellan bestämmelserna i socialtjänstlagen och bestämmelserna i arbetslöshetsförsäkringen.

Det förekommer att enskilda med arbetslöshetsersättning även uppbär försörjningsstöd som komplement till sin försörjning. I promemorian anges att personer med arbetslöshetsersättning i normalfallet inte har behov av grundutbildning i svenska då de bedöms ha en stark anknytning till arbetsmarknaden. Det är dock inte alls ovanligt att personer med arbetslöshetsersättning deltar i kommunal vuxenutbildning i svenska (sfi). Det faktum att den enskilde tidigare haft ett arbete och inträtt på arbetsmarknaden verkar alltså inte utesluta behov av grundutbildning i svenska för att på nytt komma ut på arbetsmarknaden.

Huvudregeln i arbetslöshetsförsäkringen är att personer som deltar i utbildning inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Under vissa förutsättningar kan en sökande med arbetslöshetsersättning ändå delta i utbildning, det gäller till exempel sökande som deltar i deltidsutbildning om högst 50% av heltid. En deltidsstuderande kan studera parallellt med arbetslöshetsersättning under högst 20 veckor under en ersättningsperiod. Kommunal vuxenutbildning i svenska (sfi) skiljer sig från reguljära utbildningar på så sätt att omfattningen och längden på utbildningen inte är fastslagen utan anpassas efter individuella behov. Då omfattningen och längden på sfi varierar både mellan anordnande kommuner och mellan individer är det svårt för arbetslöshetskassorna att få fram relevant information om utbildningen för att kunna bevilja arbetslöshetsersättning jämsides med sfi-studier. Även om det i det enskilda fallet kan konstateras att omfattningen av studierna är högst 50 % kan den enskilde beviljas arbetslöshetsersättning jämsides med sfi-studier i högst 20 veckor. Behovet av grundläggande utbildning i svenska sträcker sig dock många gånger under en längre period än 20 veckor. Personer med arbetslöshetsersättning och försörjningsstöd som deltar i grundläggande utbildning i svenska och som bedöms ha ett behov av sådan utbildning i en omfattning överstigande 50% och/eller under längre period än 20 veckor kan riskera att förlora antingen arbetslöshetsersättningen eller försörjningsstödet på grund av krock mellan regelverken.

Det är Unionens a-kassas uppfattning att enskilda som har ett behov av grundläggande utbildning i svenska för att stärka sin ställning på arbetsmarknaden bör kunna delta i sådan utbildning utan att riskera att förlora sin försörjning oavsett om denna utgörs av försörjningsstöd eller arbetslöshetsersättning. Unionens a-kassa vill i detta sammanhang framföra att deltagande i kommunal vuxenutbildning i svenska (sfi) bör undantas från förbudet mot deltagande i utbildning i arbetslöshetsförsäkringen oavsett omfattning och längd på utbildningen. På så sätt skulle även risken för krock mellan bestämmelserna i socialtjänstlagen och arbetslöshetsförsäkringen undanröjas.

Jeanette Mandl
Chefsjurist

Anette Ben Naceur
Försäkringsansvarig